

POVESTEA DOREI

PERSOANĂ ROMĂ MAGHIARĂ NONBINARĂ

LA INTERSECȚIA MAI MULTOR LUMI

Povești de viață ale unor persoane rome și rome LGBTQ+

Într-o societate care sancționează diferențele individuale și care atașează cu prea mare ușurință etichete dăunătoare celor care nu se conformează majorității, romii și persoanele LGBTQ adesea navighează diferitele domenii ale vieții cu dificultate. Nu de puține ori sunt aspru judecați sau marginalizați, iar în spațiul public sunt mai degrabă invizibili, mulți dintre ei alegând să nu-și dezvăluie identitățile dintr-o încercare de a se proteja.

Noi credem în puterea poveștilor personale de a învinge prejudecățile, etichetările simpliste și chiar discriminarea. De aceea vă prezentăm poveștile de viață a cinci persoane rome, dintre care patru LGBTQ, din întreaga țară, cu experiențe de viață foarte diferite, cu niveluri de educație și profesii diverse, la fel ca personalitățile lor. Sunt povești despre căutări personale și auto-descoperire, bucurii și victorii personale, despre traume și vindecare, despre greutăți și povești de dragoste. Este vorba de **Adina**, femeie romă; **Dora**, persoană romă maghiară non-binară; **George**, bărbat rom homosexual; **Izabella**, femeie romă lesbiană și **Daniel**, bărbat rom homosexual. Poveștile lor sunt prezentate sub forma unor interviuri asupra cărora s-a intervenit minimal, tocmai pentru a rămâne fideli vocilor lor autentice: numele proprii au fost schimbate pentru a proteja identitatea persoanelor intervievate, detaliile care ar duce la identificarea persoanelor intervievate au fost eliminate, iar răspunsurile au fost pe alocuri editate pentru fluiditatea textului.

Răspunsurile din cadrul acestor interviuri reprezintă exclusiv opiniile persoanelor intervievate, și nu punctul de vedere oficial al Centrului de Resurse Juridice (CRJ) și al partenerilor din acest proiect.

Materialul face parte din proiectul „[INTERSECT – Altfel despre discriminare](#)”, coordonat de Centrul de Resurse Juridice (CRJ), în parteneriat cu Centrul de Acțiune pentru Egalitate și Drepturile Omului (ACTEDO), Asociația MozaiQ LGBT și Uniunea Civică a Tinerilor Romi din România (UCTRR).

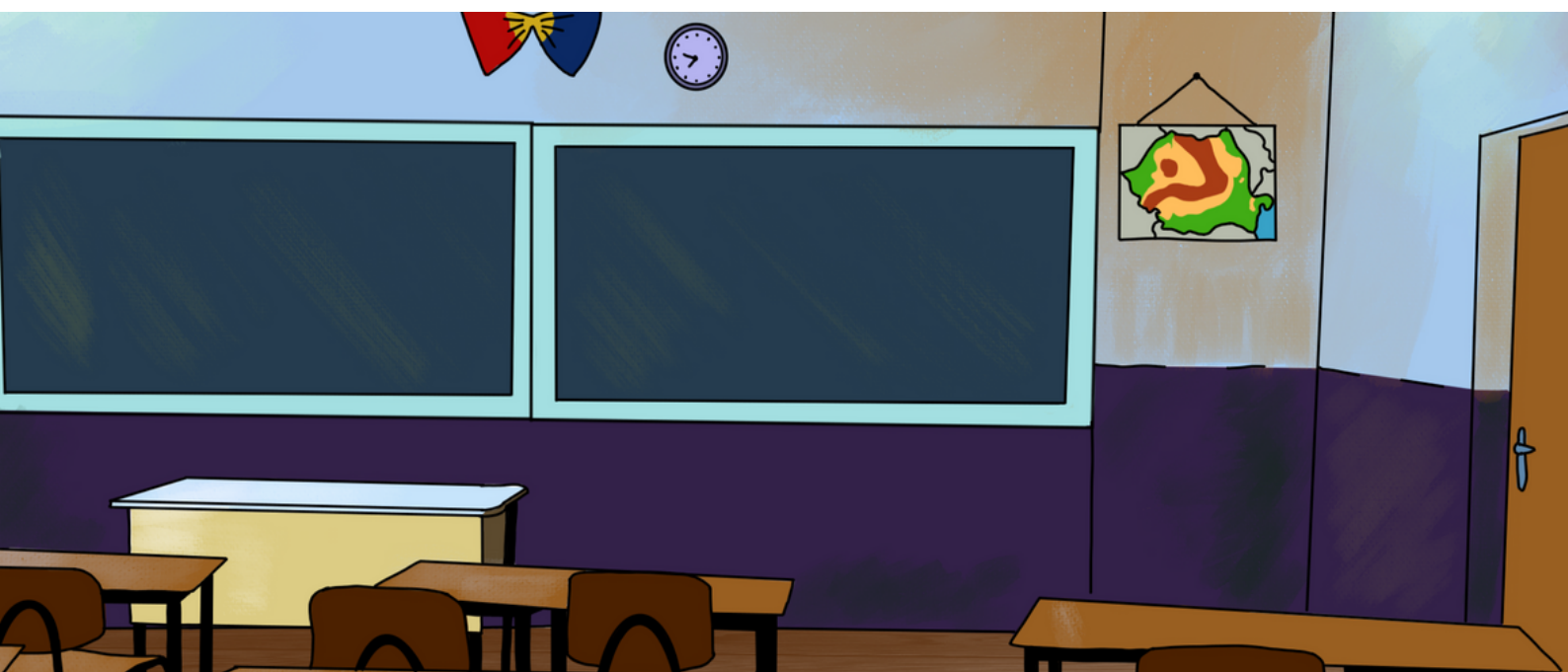
CINE ESTE DORA

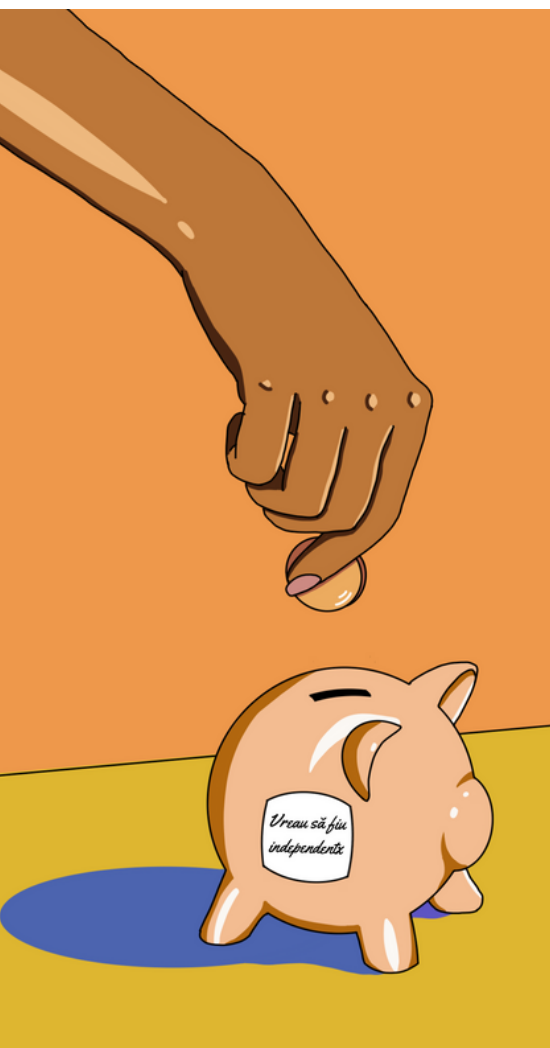
O să fac 30 de ani anul acesta, sunt romx maghiarx și nonbinarx de gen fluid, adică am momente când mă simt femeie și momente când mă simt bărbat. Am crescut la casa de copii, iar acum lucrez în domeniul protecției sociale pentru că vreau să sprijin persoane care au nevoie de ajutor. De altfel, fac activism de foarte mult timp, doar că până de curând nu știam că se numește așa. De câțiva ani buni am început să mă implic mai intens, să ajut mai concret, fie că e vorba de oameni sau animăluțe abandonate.

CUM A FOST ȘCOALA PENTRU TINE?

Ai simțit că ești tratatx diferit din cauza etniei sau identității tale de gen?

Experiența mea la școală a fost împărțită în trei locuri și în mare parte am fost la o școală specială, pentru că așa a considerat Statul Român, care mă creștea. Cu colegii din școala specială nu am avut probleme, dimpotrivă, chiar am legat prietenii și ne înțelegeam bine. Problema a venit când m-am dus la școala generală: eu nu aveam haine la fel de bune cum aveau restul colegilor, pentru că veneam de la casa de copii. Mă îmbrăcam cu ce primeam de acolo și hainele acelea nu erau întocmai ce trebuia. În fiecare zi îmi împachetam sendvișul în hârtie igienică, iar ei veneau cu el în folie de aluminiu. Era genul acesta de lucruri mici prin care se vedeau diferențele dintre noi. La un moment dat m-au și agresat fizic. Pentru asta, am abandonat școala la un moment dat. Îmi era oricum greu cu materiile de la școală și eram în urmă, dar trebuia suplimentar să fac față și greutăților acestora.

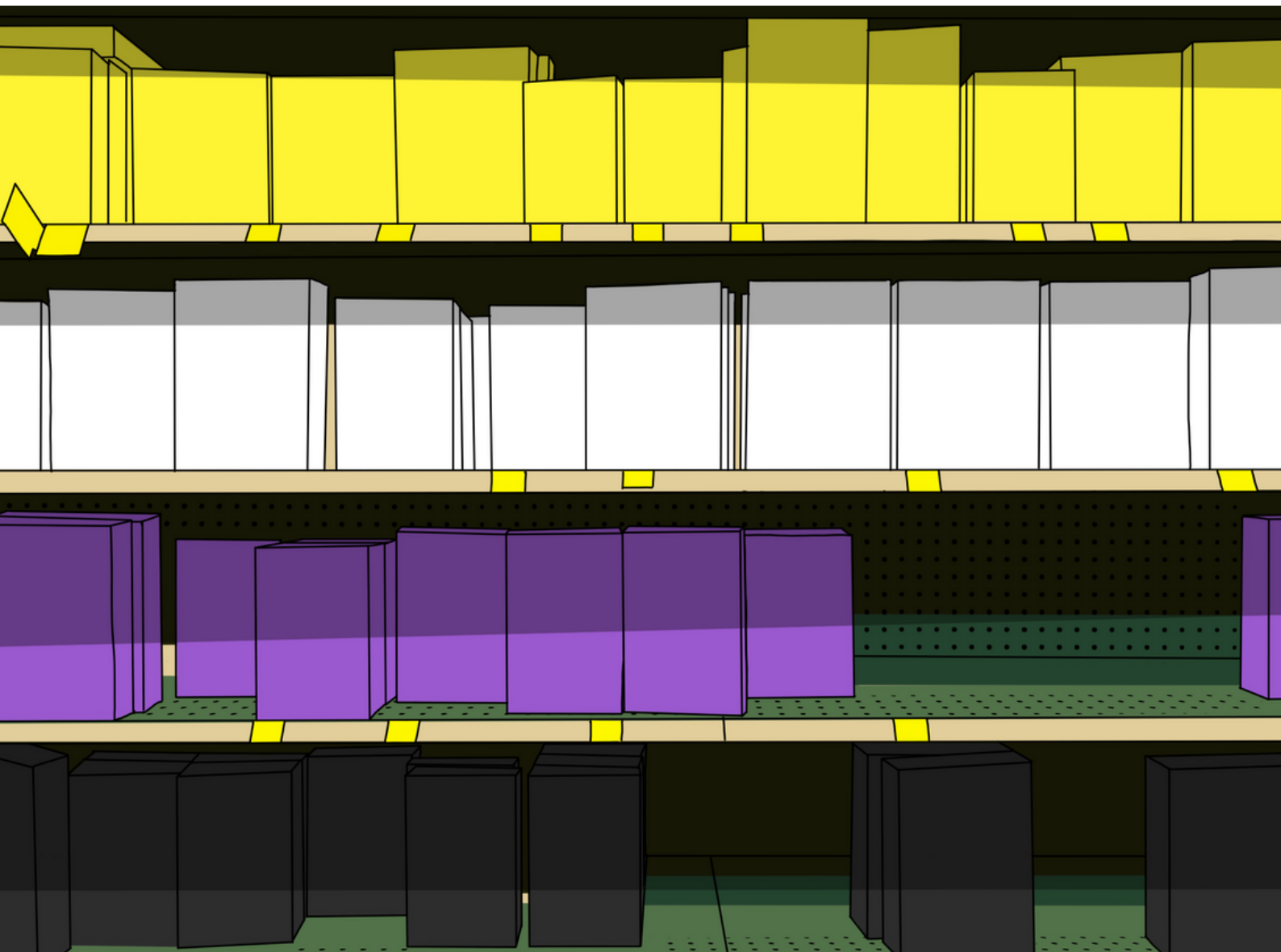

Pe la 17 ani am simțit prima dată că oamenii mă tratează diferit pentru că sunt romx LGBTQ+. De altfel, pe la vârsta aceea am înțeles mai bine cine sunt cu adevărat. De atunci au început problemele mele din cauza comunităților din care făceam parte. De exemplu, atunci când am împlinit 18 ani și a trebuit să părăsesc sistemul de protecție a copilului am început să-mi caut chirie. Nu de puține ori mi s-a întâmplat să dau telefon la diverși proprietari, să discutăm la telefon și să ne înțelegem foarte bine, dar, imediat ce ne întâlneam față în față, aceștia să se răzgândească, de obicei cu pretexte de genul „nu se mai poate, a intervenit ceva”. Nu știu dacă erau influențați de identitatea mea de gen, pentru că în acea perioadă nu mă exprimam și mă prezentam atât de mult ca femeie, însă cred că se răzgândeau din cauza culorii pielii. Am vorbit cu vreo 3-4 proprietari până să ajung la o persoană care să mă ia în chirie.

CUM AU FOST EXPERIENȚELE TALE LA LOCUL DE MUNCĂ?

Când am început să muncesc a fost destul de dificil. Prima dată m-am angajat la 16 ani și am lucrat la diverse fast-food-uri, la o spălătorie auto... Îmi era destul de greu, nu puteam sta mai multe luni acolo, pentru că ori mă simțeam discriminatx de colegi, ori mi se alocau activități care nu-mi erau în atribuții. Aceste lucruri au încetat odată ce am ajuns la locul meu actual de muncă, iar acum e bine și nu mai am nicio problemă în acest sens. E adevărat că nu prea vorbesc despre viața mea personală cu colegii de muncă, ne axăm doar pe muncă și cred că e mai bine așa. Dar în trecut mi s-au făcut multe nedreptăți, ba chiar îndrăznesc să spun că am fost discriminatx.

De exemplu, când lucram la un magazin, responsabilitatea mea era să aduc marfa din depozit și să o aranjez pe raft, dar șeful meu de multe ori mă pune să fac treaba femeii de serviciu, să dau cu mopul și altele asemenea. Făceam multe lucruri în plus față de ceea ce era trecut în fișa postului și de multe ori stăteam peste program, fără să fiu plătit. Colegii mei de muncă nu erau puși să facă toate aceste lucruri în plus, doar eu eram tratat astfel. Cu toate acestea, eu eram încântat că aveam un loc de muncă, pentru că îmi doream mult să fiu independent. Pentru acest motiv am înghițit multe nedreptăți, dar și pentru că nu înțelegeam ceea ce mi se întâmpla. Îmi doream să am o sursă de venit, să-mi pot permite și eu diverse lucruri. De asemenea, s-a mai întâmplat să uit să mă pontez sau uneori chiar mă pontam, dar aparatul acela nu citea legitimația mea. Și apoi m-am trezit că șeful meu nu mi-a luat în considerare câteva zile de muncă, deși știa foarte bine că fusem la serviciu în zilele acelea, pentru că mă văzuse. Dar eram un copil atunci, nu aveam părinți care să mă apere în fața șefului și eram lipsit de apărare în fața lui.

ÎNȚELEG CĂ SUNT MULTE SITUAȚII ÎN CARE TE-AI SIMȚIT NEDREPTĂȚITX SAU DISCRIMINATX DIN CAUZA ETNIEI TALE SAU A IDENTITĂȚII TALE DE GEN?

Dorești să ne împărtășești și alte astfel de incidente?

Problema pe care o întâmpin cel mai des și care mă afectează cel mai tare este modul în care sunt tratatx de Poliția Română. Mi s-a întâmplat de multe ori să mă oprească pe stradă și să-mi spună că sunt suspectx, dar fără să-mi spună care este motivul – bănuiesc că din cauza culorii pielii mele. O întâmplare nefericită a fost când am luat într-o seară un taxi din fața unui club și taximetristul mi-a cerut un supratarif de 50 de lei, deși ceasul arăta că 12 lei costase cursa. Când i-am întins cei 12 lei, șoferul m-a închis în mașină și a început să strige la mine. Eu m-am speriat și am sunat la poliție. Când a venit poliția, taximetristul a deblocat ușile mașinii, eu am ieșit, explicându-i situația polițistului, care a început să discute însă cu șoferul. Eu am plecat acasă, cu acordul polițistului. După o vreme, când m-am dus la Primărie, la taxe și impozite, am aflat cu surpriză că primisem în seara aceea o amendă de 2000 de lei pentru că am chemat poliția degeaba, nejustificat. Eu aveam tot motivul să chem poliția, până la urmă fusesem sechestratx acolo, în mașină. Mai mult, legea spune că atunci când poliția constată că au fost chemați fără motiv, amenda e de 1000 de lei, dar mie mi-au dat 2000 de lei, adică dublu față de cum prevede legea.

**PROBLEMA PE CARE O
ÎNTÂMPIN CEL MAI DES ȘI
CARE MĂ AFECTEAZĂ CEL
MAI TARE ESTE MODUL ÎN
CARE SUNT TRATATX DE
POLIȚIA ROMÂNĂ. MI S-A
ÎNTÂMPLAT DE MULTE ORI SĂ
MĂ OPREASCĂ PE STRADĂ ȘI
SĂ-MI SPUNĂ CĂ SUNT
SUSPECTX, DAR FĂRĂ SĂ-MI
SPUNĂ CARE ESTE MOTIVUL
– BĂNUIESC CĂ DIN CAUZA
CULORII PIELII MELE**

DORA \\ PERSONĂ ROMĂ NONBINARĂ

Altă experiență negativă am avut unde locuiam înainte, când vecinii mei mi-au furat pisica. Tot acolo, mai veneau în vizită pe la mine prieteni de-ai mei drag queen, persoane trans etc. și unul dintre vecini se lua de ei, îi înjura și îi scuipa. Aveam și alți vecini care mă cunoșteau și știau ce fel de persoană sunt: că făceam singur curățenie în curte, pe scări, îmi vedeam de treaba mea. Dar mulți aveau treabă cu mine, nu le plăcea de mine. Ba o dată mi-au spus verde în față: „nu te vrem aici, nu ne plac ț****i, nu ne plac gay-ii”. La un moment dat vecinii au făcut o petiție împotriva mea, cu toate că ei nu aveau motive întemeiate să facă o asemenea petiție. Dar ei pretindeau că toți acești prieteni întrețineau relații sexuale la mine în casă.

AI FĂCUT VREUN DEMERS PENTRU A-ȚI FACE DREPTATE?

S-au soluționat în vreun fel?

Pentru problemele acestea cu vecinii am chemat de câteva ori poliția, am făcut plângeri... Poliția le-a spus vecinilor că acuzațiile pe care mi le aduc nu reprezintă niciun motiv ca eu să fiu pedepsitx, nici dacă ar fi fost adevărate (ceea ce nu erau) și că fiecare are dreptul să facă ce dorește la el în casă atâta timp cât nu-i deranjează pe alții. Vreo 4-5 ani m-am tot dus pe la poliție și la un moment dat un ofițer de acolo mi-a spus că „vecinii nu au motive să se ia de tine, doar că nu te vor acolo”.

O dată am depus o plângere pentru că un vecin ne agresase fizic pe mine și pe o prietenă și nu s-a întâmplat nimic. Cred că s-a „pierdut” plângerea mea. De altfel, de-a lungul vieții am făcut multe plângeri, dar nimic nu s-a rezolvat. Eu sunt obișnuită să mă lupt, dar când constant poliția te descurajează, nu mai poți face nimic. Doar recent am găsit sprijin în aceste demersuri, prin intermediul ONG-urilor (CRJ și MozaiQ, de exemplu), pentru că mai demult nu aveam sprijin. Nu îmi permiteam un avocat, nu știam legile, nu-mi cunoșteam drepturile. Mă bucur că am reușit, cu ajutorul CRJ, să contest amenda primită atunci, la incidentul cu taximetristul, dar încă nu s-a finalizat procesul.

ȘTII DE ASTFEL DE ÎNTÂMPLĂRI ȘI NEDREPTĂȚI CARE SĂ LI SE FI ÎNTÂMPLAT PRIETENILOR SAU CUNOȘTINȚELOR TALE ROME ȘI/ SAU LGBTQ+?

Sincer, nu doar mie mi se întâmplă astfel de lucruri. Am prieteni și colegi romi care sunt opriți nejustificat de poliție sau nu sunt primiți în Uber de șofer atunci când acesta îi vede. Altcineva mi-a povestit că într-o seară se simțea rău și avea dureri foarte mari în zona pieptului. A mers la câteva spitale și nimeni nu l-a primit. Până la urmă la farmacie a primit niște medicamente și o recomandare de spital unde să meargă. De asemenea, poliția confiscă obiectele persoanelor romi, deoarece pretind că trebuie să dovedești că tu le-ai cumpărat. Odată, un tânăr rom de la casa de copii avea o trotinetă, iar un polițist l-a oprit pe stradă să-l întrebe de unde o are. A explicat că asistenta socială de la casa de copii i-o cumpărase, dar polițistul nu l-a lăsat să plece până n-a sunat-o pe doamnă, care i-a confirmat că trotineta era a copilului. Asistenta l-a întrebat pe polițist atunci „chiar credeți că toată lumea care e romă fură?”. Chestii teribile...

TE SIMȚI ACCEPTATX DE COMUNITATEA LGBTQ CA PERSOANĂ DE ETNIE ROMĂ?

Dar de comunitatea romă ca persoană nonbinară?

Personal, de când am început să fiu mai cunoscutx în comunitatea LGBTQ+, nu mai întâmpin probleme în comunitate, dar înainte nu mi-a fost foarte ușor. De exemplu, mai demult, atât mie cât și prietenilor romi, ne era greu să intrăm în cluburile gay. Asta probabil pentru că sunt romi, nu au cele mai scumpe haine și nu se dau cu cele mai scumpe parfumuri. Am pățit și o situație în care s-a furat un telefon în club și prima persoană la care agenții de pază au venit am fost eu. Angajații clubului s-au obișnuit cu mine ca femeie și mă tratează în regulă. Însă altă dată, când m-am dus la club ca băiat (adică fără extensii, fără make-up), am fost bruscatx în toaletă de către angajații clubului și m-au verificat până la chiloți să vadă dacă am furat un telefon mobil.

În ceea ce privește comunitatea romă, personal mă simt acceptatx în 80% din timp, dar sunt sigurx că sunt multe persoane romi LGBTQ+ care întâmpină probleme în a fi acceptate.

CUM VEZI TU ACTIVISMUL ÎN GENERAL ȘI PROIECTUL INTERSECT ÎN MOD SPECIAL?

Ambele m-au ajutat din punct de vedere juridic mult pentru diferite probleme. De asemenea, eu și colegii de-ai mei am primit sprijin financiar pentru proiecte pentru comunitatea LGBTQ+ și cea romă, iar asta a însemnat un ajutor binevenit. Recent am început să lucrez și cu E-Romnja. Toate aceste experiențe mă fac să simt că nu sunt singur pe drumul acesta, că suntem o echipă care luptăm pentru drepturile noastre și mi-au dat multă încredere în mine și forțele mele.

DOREȘTI SĂ ÎMPĂRTĂȘEȘTI CÂTEVA GÂNDURI ȘI SFATURI PE FINAL, PENTRU PUBLICUL LARG SAU PENTRU COMUNITATEA ROMĂ ȘI/ SAU CEA LGBTQ?

Cred că e nevoie să se vorbească mai mult în spațiul public despre calitățile romilor și ale persoanelor LGBTQ, despre ce îi face unici, despre abilitățile și meseriile lor. Să se vorbească despre noi și într-o notă pozitivă. În același timp, e important ca lumea să înțeleagă problemele cu care ne confruntăm și să înțeleagă că nu suntem niște monștri și că și noi avem inimă.

Cred că suntem pe drumul cel bun ca societate, dar cred că noi, comunitatea LGBTQ+ trebuie să-i arătăm și pe membrii mai puțin școliți, mai vulnerabili din cauză că nu au avut șansa să învețe, să meargă la facultăți... Trebuie să îi scoatem mai mult la lumină și să îi ajutăm și pe ei. Majoritatea persoanelor pe care le văd în comunitate în ultima perioadă sunt persoane foarte școlite, iar pe persoanele rome vulnerabile (și nu numai rome) nu le cunoaște nimeni, nu le întreabă nimeni nimic. Ar trebui să mergem în profunzime, să nu ne rezumăm la comunitatea intelectuală. În munca mea încerc să fiu pe înțelesul tuturor, de la persoane cu trei clase la persoane cu facultăți și masterate. Cu toții avem dreptul și nevoia de a fi informați.

Materialul „Povestea Dorei” face parte din proiectul „[INTERSECT – Altfel despre discriminare](#)”, coordonat de Centrul de Resurse Juridice (CRJ), în parteneriat cu Centrul de Acțiune pentru Egalitate și Drepturile Omului (ACTEDO), Asociația Mozaic LGBT și Uniunea Civică a Tinerilor Romi din România (UCTRR).

© Centrul de Resurse Juridice, 2021

Această publicație este protejată de drepturile de autor, dar poate fi reprodusă prin orice mijloace, gratuit, fără permisiune prealabilă, în scopuri didactice, jurnalistice sau academice, dar nu în scop comercial. Pentru reproducerea în orice alte condiții, este necesară permisiunea în scris a organizației Centrul de Resurse Juridice.

Design grafic și ilustrații: Oana Dorobanțu

Interviu de: Antonia Boilă

Corectură: Amalia Tihon

Proiect finanțat de Programul Drepturi, egalitate și cetățenie al Uniunii Europene (2014-2020).
Conținutul prezentului material reflectă exclusiv poziția oficială a autorilor și este responsabilitatea acestora, în întregime.
Comisia Europeană nu își asumă niciun fel de responsabilitate pentru modul în care pot fi folosite informațiile conținute în material.